

BIZALOM

Havonta kétszer megjelenő szemle,

a világ folyásáról és az ember alkotásairól

6. szám.

IV. évfolyam.

1933 március 15.

Március 15.

A mai nemzeti ünnep emléke mindnyájunk lelkében ég, eseményeit ismerjük, vívmányai jótékony hatását ma is érezzük!

Az akkori eseményekből látjuk, hogy az igazi hazaszeretet nem csak a kortársak, de a jövő nemzedék sorsát is megtudja javítani. A március 15-iki ünnepnap alkalmából közöljük a nagy magyar költőnek, Kőlcsey Ferencnek, az „Isten áldd meg a magyart“ írójának tanítását az igazi hazaszeretetről, mely szól, mint következik:

„Szeresd a hazát! Boldog leszesz, ha a férfikor napjaiban e szavakat úgy fogod érthetni, úgy fogod érezhetni, mint kell.“ Hazaszeretet egyike a kebel tiszteletre legméltóbb szenvedélyeinek; de sok szükséges, míg annak tiszta birtokába juthatunk. Ezeket fogsz látni, kik ajkaikon hordozzák a szent nevet, kik magasztalva említnek mindent, ami a honi föld határain belül találkozik; kik büszkén tekintenek az idegenre s hálát mondanak az égnek, mely őket magyaroknak születni engedé: s véled-e, hogy ezen hazaszeretet az, mely az erények koszorújában olthatatlan fénnel ragyog s a történet évkönyveiben tisztelő bámulattal említettik?

Minden erény önfeláldozással jár, feláldozásával pillanatnyi kényelmünknek, megtagadásával önhasznunknak s nem ritkán hajlandóságunk vagy gyűlölségünk elnémitásával: azonban minden áldozat kicsiny azokhoz képest, miket a hazának kívánni joga van.

Mindent, amit élted folyta alatt arcod izzadásában gyűjtöttél; mindent, amit lángoló szerelemmel fűztél magadhoz, javaidat, kincseidet, házad népét és saját életedet naponként és pillanatonként érette fel kell szentelned. Mert tudd meg: e szóban: haza, foglaltatik az emberi szeretet és óhajlás tárgyainak egész összessége. Oltár, atyáid által Istennek építve; a ház, hol az élet első örömeit izleled; föld, melynek gyümölcse feltáplált; szülőid, hitvesed, gyermekeid, barátaid, rokonaid s polgártársaid: egytől-egyig csak kiegészítő részei annak. Hány embert láttam én, ki meggyűlt háza üszkei közé éltet ve-

szélyeztetve rohant, hogy némely hitvány eszközöket ki ragadjon? s nem sokkal inkább természetes-e ily valamit a hazáért, azaz mindnyájunknak, az egész nemzetnek mindeneért cselekednünk? és mégis kevesen vannak, kik e gondolatot felfogva, sajátokká tehetnék! Mert az ember, ha értelme és érzelme körét gondosan nem szélesíti; keskeny s mindig keskenyebb határok közé szorul; szemei az egész tekintetétől elszoknak; s parányi birtokában, háza falai közt elszigetelve csak önmagát nézi s a legszorosb, legegységesebb, legszentebb kapcsolatokat nem láthatja. Ézért a hazaszeretet valóságos példái oly igen ritkák; ezért vannak, kik annak való értelmét soha magokévé nem teheték; s azt, amire saját szívünk oly természetesen vezethetne, rendkívüli tünneménynek tartják, mert szemeket, mint az égen széjjelpattanó tűzgömb legelteti, de lelkeikre benyomást nem tesz.“

MAGYARORSZÁG CÍMERE.

Írta: *Vörösmarty Mihály*

Szép vagy, óh hon, bérc, völgy változnak gazdag
öledben,

Téridet országos négy folyam árja szegi;
Ám természetből mindez lelketlen ajándék:
Naggyá csak fiaid szent akaratja tehet.

Petőfi Sándor élete.

Petőfi Sándor a legnagyobb magyar lírai költő rövid élete a nyugtalan változatosságok sorozata. Gyors egymásutánban követi a küzdelmes feltörekvés éveit a siker és dicsőség s a rövid boldogságot a dicsőséges halál.

Petőfi csak 26 évig élt s ez az idő elég volt, hogy nevét halhatatlanná tegye s a világirodalomban is helyet követeljen.

1823. évi január 1-én született Kiskőrösön. Atyja Petrovics István mészáros, anyja Hruz Mária túrócmegei földműves leány volt. A költő első gyermekévei

Félegyházán töltötte s első benyomásai az alföld jelenségei voltak: a csárda, a gólya, a délibáb, a pusztaság s az első dalok, amiket hallott: a magyar népdalok.

Iskoláit Kecskeméten, Sár-Szent-Lőrincen, Gyöngyösön, Pesten, Aszódon, Selmechányán és Pápán végezte. Időközben, minthogy édesatyja nem segítette s levette róla kezét, 17 éves korában katonának állt be.

A katonai élet nyomorúságait, sok megaláztatását, a művelt ifjúhoz méltatlan foglalkozást és bánásmódot hősi lélekkel tűrte, de megbetegedett és kórházba került. Ekkor 1841 telén elbocsátották a katonai szolgálatból.

A pápai diákok után elszegényedve s betegen ért Debrecenbe, ahol egy szomorú hetet töltött nyomorban s betegségekben.

Főlépülve betegségéből, gyalog Pestre ment s költeményeivel Vörösmartyhoz fordult. Vörösmarty felismerte Petőfi nagy tehetségét s az ő közbenjárására a Nemzeti Kör megvette s kiadta verseit.

Beköszöntött ezzel hozzá a dicsőség, az elismerés korszaka.

Hire-neve mindinkább emelkedett s mikor beutazta a felvidéket, mindenütt nagy lelkesedéssel ünnepelték. 1846-ban Szatmár megyében, Erdődön megismerkedett Szendrei Júliával s nőül kérte. Az apa nem látta biztosítva leánya jövőjét a költő oldalán, kinek állása s így biztos jövedelme nem volt. Júlia azonban apja ellenzése dacára is nőül ment Petőfihez.

Családi boldogságát a politikai események hullámai szakították félbe.

Az 1848-i eseményekben maga Petőfi tevékeny részt vett. A március 15-én rendezett nemzeti küzdelemnek egyik vezetője volt s az ő Talpra magyarja volt a felszabadult sajtó első terméke.

A szabadságharc őt is fegyverbe szólította s Erdélyben, Bem hadvezér oldalán mint kapitány, majd mint őrnagy működött, számos csatában vett részt s vitézségéért kitüntetést is kapott.

Utoljára a segesvári csatában látták 1849 július 31-én. Valószínűleg elesett s a csata többi halottaival közös sírba temették, anélkül, hogy fölismerték volna.

Hitler döntő győzelme! aratott.

Vasárnap a német nemzet többsége Hitler mellé állt. Am ez így túlságosan egyszerűen hangzik és nem világítja meg a németországi választásnak a horizonton túlérő jelentőségét. Még akkor sem értékeljük eléggé, ha megállapítjuk, hogy egy hatvanötmilliós nép negyvennégy millió szavazópolgárából — rekordot érve el — majdnem negyvenmillió járult az urnákhoz, hogy Hitler pártja, a nemzeti szocialisták, a novemberben lefolyt legutóbbi választásnál elért szavazatomennyiséggel szemben őt és félmillióval több szavazatot hódítottak s hogy maguknak tudták megnyerni azt a négy millió szavazót, aki az egy év alatt megrendezett öt választás során tartózkodott a szavazástól.

Hitler győzelmének a jelentősége abban van, hogy a német nemzet többsége vasárnap nemcsak arról döntött, hogy ki kormányozza, de hogy hogyan kormányozzák az új életre kelni akaró Németországot.

Hitlerék u. i. megszerezték a parlamenti többséget s alávetik magukat a nemzet akaratanvilánításának és — helyükön maradnak immár arra az alkotmányos támasztéokra támaszkodva, amelynek hiányában diktatórikus kormányzást vetettek eddig a szemükre.

Nyilvánvaló, hogy a Hitler-Papen-Hugenberg-kormány parlamenti többség megszerzésére törekedett. Mert ha talán gondol is a magát túlélt weimari alkotmány megváltoztatására, szívesebben hajlja azt végre a törvényhozás segítségével, mint a nélkül.

A baloldal, úgy látszik, nagyon bizott abban, hogy a német nép többsége nem áll Hitlerék mellé, mert most, hogy ez valóban megtörtént, hogy Hindenburgnak azt az elhatározását, amellyel Hitlerék kezébe adta a hatalmat, a német közvélemény impozáns megnyilatkozása is jóváhagyta, ime egyszerre azt hangoztatják, hogy a parlamentárizmusnak nem a többség a lényege, hanem — a közszabadság.

Hitler kormányára odahaza emberföltölti feladat vár a gazdaságpolitika, szociálpolitika, kereskedelempolitika és nem utolsósorban a vajmi kevés illuziót kínáló külpolitika mezején, de kilátásai jók, mert nagy tömegek egységesen fogják támogatni nehéz munkáját.

A választók 88,5 százaléka szavazott.

A hivatalos jelentések szerint a birodalomban a választók 88,5, Poroszországban 88,9 százaléka élt szavazati jogával.

Berlin és a birodalom képe a választás napján.

A választás napja Berlinben és az egész birodalom területén nagyobb rendezvények nélkül zajlott le. Csaknem egész Németország területén ragyogó napsütés és szép koratavaszi idő uralkodott, úgyhogy a választók már a kora reggeli órákban tömegesen járultak az urnák elé, mert a legnagyobb részük a szép vasárnapot kirándulásra és sétára akarta fölhasználni.

Berlinben az utca képe ugyanaz volt, mint az elmúlt napokban. Mindenütt horogkeresztes és fekete-fehér-piros zászlókat lehetett látni. Érdekes volt megfigyelni, hogy más pártok zászlóit alig lehetett látni: sem a szociáldemokraták három nyílal ellátott vörös zászlóját, sem pedig fekete-piros-arany lobogókat. Ezzel szemben hatalmas számban volt mindenütt látható a régi német birodalmi lobogó: a fekete-fehér-piros. Berlin utcái alig különböztek a szokásos vasárnapi képtől és csak az tűnt föl, hogy mindenütt fokozottabb rendőri készség volt.

Mint már az előző választásoknál, a közönség érdeklődése most is a Kanonier-strassei választóiroda felé irányult, ahol Hindenburg birodalmi elnök és a birodalmi kormány több tagja tett eleget választópolgári kötelességének. Amikor Hindenburg birodalmi elnök, aki régi szokásához híven, közvetlen a választás megkezdése után az első választók között reggel 9 órakor megjelent a szavazóhelyiségben, ahová Meissner államtitkár kísérte el, a várakozó tömeg lelkes éljenzése fogadta az ősz államfőt. Egy csoport idősebb úr, akik, mint később kitudott, azért jöttek a fővárosba, hogy szavazni lássák a birodalmi elnököt, Hindenburgot, „Isten segítse, birodalmi elnök úr” felkiáltással fogadták. A birodalmi elnök kalapját levéve, köszönte meg az üdvözlést. Röviddel ezután megjelent a szavazóhelyiségben Neurath birodalmi külügyminiszter feleségével, majd később Papen alkancellár.

Hitler, aki a Königsbergi nagy tüntetés után Königsbergben töltötte az éjszakát, ma reggel Berlinbe való visszaindulása előtt Königsbergben eleget tett választói kötelességének. A kancellár repülőgépe délután fél 2-kor érkezett Berlinbe.

Berlinhez hasonlóan a választás az egész birodalom területén általában nyugodtan folyt le.

A Wagner-év.

Goethe-év után Wagner-évet hirdet a német nemzeti kalendárium. Goethe volt a németek 100 évvel ezelőtt meghalt legnagyobb költője, Wagner pedig az egyik legnagyobb zeneszerzőjük, ki csodás szép zenés szindarabokban örökítette meg a német monda és mese világot. És hiába, hogy vérengző egyenlenség dúl a birodalom belső életében és hogy kívülről tovább is lobog a világháború gyűlölete a béke lövészárkainak állóharcában, tavaly Goethe, idén Wagner szentéve olyan ünnepet jelent, amely túl a napi politikán, testvéri áhitatra hangolja a németiséget, hódolatra, ölelkezésre az ellenséges kultúrnépet. Emlékeztek még a Goethe-év jubiláris eseményeire?—minden nemzetek, elsősorban a franciák, tömjént gyújtottak a weimári oltáron.

És most, amikor az egész kultúr világ lélekben megünnepeli félszázados évfordulóját Wagner Richárd elnémulásának, megrendülten érezzük át az igazságot, amely szerint a békének legdiadalmasabb politikája a művészet. Sötét gyűlölet éket ver legnagyobb népek közé ma is és még a közös életöszton legkezedtetlegesebb követelménye: a megélhetés anyagi lehetősége is gyöngének bizonyul az ellentétek kiegyenlítésére. Bosszúvágy, bizalmatlanság, mohóság zsarátnoka nem tud elhamvadni a szívekben, rosszindulatú gyanakvás lúzódik meg az udvariasság spanyolfala mögött. Nem tudnak tanulni, nem tudnak felejteni, mivelhogy még messzi az út a lelkek kiengesztelődése felé. Franciaországban a világháború idején csupán magánlakások négyfala között idézhették Wagner szellemét álmodozók, anélkül, hogy a színpad gazdagsága, a zenekar hatalma, zengzetes énekhangok szépsége érzéki életet adhatott volna az örök műveknek. De mialatt Clemenceauék ketrecbe ültették a német békeköveteket Versaillesban, bent Párizsban máris lázasan újították fel Wagner zenés szindarabjait s nem hagyták ki belőlük Wagner Henrik király kardját sem: a német kardot, amelynek fenyegető és védelmező erejét fennen dicsőíti a dal: „Német népért német kardot!“. Így Párizsban francia közönség előtt francia nyelven énekelt francia énekes a német kard dicsőségét. Igen, alighogy elült a világháború, akadt egy ellenséges idegen, akinek elsőnek nyitotta meg kapuit Frankhon, kitörő lelkesedéssel és a hódolatnak már rég ki nem oltott szomjúságával újjongva, Wagner Richárd felé. Pedig a dalnok műve szoros összefüggésben keletkezett ama német császársággal, amelynek letörésére szövetségre tudta bírni a világot a francia gyűlölet. Ami a német népben s fejedelmeiben, államférfiaiban, katonáiban mint politika, avagy haditerv alakult ki, mindez művészi szükségérzet gyanánt lángolt ki a kis szász karmesterből, Wagnerből. Az ő zenéje a nemzeti érzés östelevényéből származott, megküzdött számtalan akadállyal, megkapta harmatját az általános és egyéni szenvedésnek, majd amikor a német egység a császári korona alatt élő valóságga vált, művészi betetőzése lett a politikai dicsőségnek.

Mert politika és nemzeti fejlődés egyfelől, irodalom és művészet másfelől szerves összefüggésben valósítja meg a nép eszményeit. Politikai lángeleme és művészi lángeleme hol megelőzi, hol követi egymást, mint két édestestvér, legtöbb esetben anélkül, hogy ismernék egymást. És ha nemcsak a magunk, de a más nemzetek fejlődését is elemezzük, kitűnik, hogy a művészi lángeleme, mint fájának korabeli kifejezése, nem a nyugalmas jólét idején, hanem leginkább harcban és szenvedésben jelentkezik. A szenvedő, a vajdó Németország termelte ki magából Wagner Richárdot, azt a művészt, akinek nagy-

ságához kétség se férhet immáron, amikor műve túléli az ellenség gyűlöletét és mintául szolgál a művészet újabb ivadékanak. De már a győzedelmét kiaknázó németiség — Sedantól Marneig —, nagyot haladt anyagi jólétben, ipari és kereskedelmi fejlődésben, technikai gazdagodásban, de nem szült ki magából olyan lángelemet, aki művében véglegeséggel Wagneréhez hasonló szépséggel adott volna hangot és formát a megváltozott kornak.

Le kell borulni a történelem tanítása előtt, amely érhangon hirdeti tanítását. Nekünk, magyaroknak is. Szenvedések éjszakájában születik titokzatosan az új dal, az új művészet, az új erkölcsi nagyság. Mi is várjuk korunk kifejezését, az új művészt. Akár mint író, akár mint zenész, akár mint bölcs, talán már dolgozik, talán iskolába jár, talán csak most vágják a fát, amiből bölcsője készülni fog. De bizonyos, hogy ebből a fekete korszakból kerül ki majd valaki, olyan valaki mint Wagner Richárd volt, aki megadta örök műremekét nemzetének. És ez a valaki, aki eljövendő, csak úgy lehet jellemző lángeleme az új időknek, ha lelkének, szívének minden szálával nemzetében gyökeredik. Egészen úgy, mint Wagner. Mert ha másként lett volna, akkor ma Wagner színháza, Bayreuth, nem lenne élő szentélye a németiségnek, legfőbb csödbe került színházi vállalkozás.

De itt a tanulság.

Wagner műve erősebbnek bizonyult, mint Bismarcké. Sőt annyira ellenállhatatlannak, hogy míg a német császárság összeomlott, ennek a császárságnak legyőzője, a szépségre szomjas francia nép menthetetlenül elmerül a Wagner zene elragadó hanghullámaiban. Valóban: a legjobb, a legbiztosabb, a legdiadalmasabb politika a művészet!

Hogyan hirdetik a kínaiak Isten ígését?

A kínaiak szemléltető módon és élénken hirdetik Isten ígését. Néhány példa: Lo prédikátor megkérdezte hallgatóit, hogy kinek van Bibliája. Sokan hallgattak. Akinek nincs Bibliája, olyan mint akinek nincs rizses tálja és pálcikája. Akinek van Bibliája és nem nyúl hozzá, az olyan, mint az az ember, aki éhesen ül a rizses tál előtt és még sem nyúl hozzá.

Nagyon jellemző Lonak egyik Tuhonglokban tartott prédikációja. Igeolvasás helyett két kérdést intézett a gyülekezethez. Az egyik: Jézus azt kérdezi ma este: „Ismersz engem?“ A tanítványok és szolgálók pontos feleletet adtak. Az egyik tanítvány azt gondolta, hogy helyes feleletet ad, ha így válaszol: „Ő a Szabadító.“ „Még nem találd el egészen“ felelte Lo. „Ő az én Szabadítóm, Ő az én Megváltóm.“ A második kérdés így hangzik: „Szeretsz engem?“ Mit csinálnál, ha valakinek, akit nagyon szeretsz nem volna cipője vagy ruhája? Bizonyára adnál neki a saját cipődből és ruhádból? Jézus azt kérdezi tőled: Szeretsz engem? Akkor add nekem a szájadat. Jézus szóljon általad. Odaadtad már a szájadat neki és beszélte a tiednek Jézusról?

A kínai jelírás nagyon alkalmas a dolgok képekben való kifejezésére; itt van például a bűnnek a jele. A jel két részből áll: a felső része azt jelenti, hogy négy, az alsó nem. Négy dologból áll a bűn. Hallani, amit nem szabad. Mondani, amit nem szabad. Cselekedni, amit nem szabad. Látni, amit nem szabad. Lo még mélyebb értelmet adott a jelnek. A jel felső része szerinte nem csak négyet jelent, hanem „hálót“. Ilyen értelemben a jel azt jelenti, minden amit nem szabad cselekedni, fogva van a hálóban és Isten ítélete alatt áll. Az Ő figyelmét nem kerüli el semmi sem, senki sem menekülhet el — előle.

Komócsy József ungvári emléktáblája.

A vargainasból lett ungvári tanító és híres költő kegyeletos ünneplése az ungvári római katolikus fiúiskolában. A mai Csehszlovákiában ritkaság számba menő ünneplés ment végbe. U. i. a közeli multban koszorúzta meg lélekemelő ünnepség között a költő domborműves emléktábláját az ungvári római katolikus apostoli kormányzóság néptanító egyesülete. Az emléktábla az ungvári kincstári római katolikus iskolában van fölállítva, mert Komócsy ennek az iskolának tanítója volt.

A hatalmas márványtáblának érdekes története van.

Az első leleplezés.

Huszonkét évvel ezelőtt történt, hogy az ungvári Rákóczi utca 10. számú ősrégi emeletes ház falába közművesek egy márványtáblát helyeztek el. Ez az ősrégi épület a kincstári római katolikus fő elemi iskola volt, mely később kicsinynek bizonyulván, az egyház új iskola-épületet emeltetett a Teleyk utcán, modern tantermekekkel. A Rákóczi utcai ház tehát huszonkét évvel ezelőtt már csak tanítói lakásul szolgált, valamint az ungvári Katolikus Kör helyiségei voltak benne s így azt, hogy ebben az épületben valamikor gyermekeket tanítottak, 1910-ben már csak az épület utcai falába éckelt nagy és díszes márvézi kerület márványtábla igazolta. A márványtábla tetején, a díszes égetett agyagkeretben Komócsy József domborművü képe volt. Kiváló munka. Petrides János, a lengyel származású hírneves szobrászművész, az akkori ungvári agyagipariskola közismert tanára készítette. A márványtáblán a következő felírás van: „E házban tanított 1859–1861 Komócsy József, hazánk koszorús költője, mint a római katolikus fő elemi iskola rendes tanítója. Emlékül: az Ung-beregmezei római katolikus tanító egyesület MCMX.”

A márványtábla első leleplezési ünnepélye 22 évvel ezelőtt, egy vasárnap délelőtt zajlott le óriási fényvel és pompával. Az akkori lapok híradásai szerint az Ung-beregmezei római katolikus tanítóegyesület rendezte az ünnepséget, de az országossá lett azállal, hogy számos más egyesület is bekapcsolódott s főként a Petőfi Társaság, melynek Komócsy József alelnöke volt.

Az ünnepség a Himmusz éneklésével kezdődött, majd Takács Miklós negyedik elemista a költő „Köszeg ostroma” című költeményét szavalta el. Utána Göndy Éde római katolikus fő elemi iskolai tanító tartotta meg az avató beszédet, majd Láncai Antal negyedik elemista „A harag napja” című Komócsy verset szavalta. Közben az emléktábláról lehullott a lepel, minekutána Benkő János agrátus nagy beszéd kíséretében helyezte el az emléktábla előtt a Petőfi Társaság koszorúját, melynek szalagján a következő felírás volt: „Felejthetetlen emlékü alelnökének, a Petőfi Társaság.” A koszorúk nagyrészt később a gimnázium történelmi könyvtárában és a létesítendő ungvári múzeumban helyezték el. A többi egyesületek, úgymint „Az ungvári közművelődési egyesület”, a „Gyöngyösi Irodalmi Társaság”, a helybeli tanítótestület, a kir. katolikus főgimnázium és az ipartestület valamennyien lerótták a kegyelet adóját, majd koszorúmegváltás címén pénzadományokat ajánlottak fel, amelyeket mint a Komócsy József emlékére létesített alapítványt a római katolikus iskolának adtak át, hogy annak kamataiból a magyar nyelv és szavalásban legszébb eredményt elérő tanulók jutalmaztassanak.

Az összeomlás után.

Aztán jött a világháború, utána a leggyászosabb összeomlás. A márványtábláról úgyszólván mindenki meg-

feledkezett. Ungvárt új szellem járta át, mely a magyar vonatkozású emlékeknek nem kedvezett. Az öreg, történelmi idöket élő emeletes épület is roskadozott már. Falai megrepedeztek s az utcarendezés következtében egymaga állotta útját a járökelöeknek. Az ungvári kincstári erdőgazgatóság végre is kimondotta felette a halálos ítéletet és 1932 augusztusában csákányt engedtek neki a vaskos falaknak. A márvány emléktábla körül omladozott a vakolat... El kellett onnan helyezni valahová.

Igy került az emléktábla a kincstári római katolikus elemi fiúiskola Teleyk utcai új épülete kapubejárati folyosójának falába.

A második felavatás.

Pontosan huszonkét év mulva, október 17-én érte meg az emléktábla a második felavatást. A hajdani Ung-beregmezei római katolikus tanítóegyesület utóadaként megalakult „Apostoli kormányzósági Néptanító Egyesület”, alapszabályainak jóváhagyása után első nagygyűlésének keretében történt meg az ünnepélyes megkoszorúzás, majd Gazdag Jenő igazgató felavató beszédet mondott. A költői emelkedettségu s meghatóan szép beszéd keretében a szónok elmondotta Komócsy József csodálatos pályafutását.

A volt vargainasnak Budapest főváros diszírhetet ad.

Elmondotta, hogy Komócsy József a szabolcsmezei Vencsellön született 1836-ban, március 25-én. Atyja korán elhalt s 6 gyermekes anyja a szatmári római katolikus gimnáziumba iratta be, de nyughatatlan természet nem bírta az iskola falait és így anyja vargainasnak adta, hogy legalább becsületes mesterember váljék belöle. A kis Komócsy azonban ha nappal dolgozott is, éjjel állandóan olvasgatott s a tanulási vágy egy évi inaskodás után ismét visszavitte az iskolába. Tanítóképzöbe került, majd Técsön mint segédtanító 3 évig működött. Innen került Szatmárra, ahol a tanítóképzöben levezgázott. Itt lett tanítóvá s később a tanítóképzöben a módszertan helyettes tanára.

1859-ben került Ungvárra főtanítónak s innen 1861-ben a fővárosba költözött. Sok nélkülözésébe és küzdelmébe került, míg sikerült a magyar szellemi élet központjában megtelepednie s magának, mint költőnek, jövöt biztosítani. Egy ideig mint magánnevelő tartotta fenn magát, majd rendes tanár lett kereskedelmi iskolában. Apró verseket már gyermekkorától irogatott. Irói munkásságát pedagógiai téren 1858-ban kezdte a „tanodai” lapokban. Szépirodalom terén Pestre költözése után tűnt fel, főleg 1863–64-ben, mikor „Iszkender” név alatt Tóth Kálmán „Hölgyfutár” című lapjába irogatott prózát és verses szatirákat. Arany János „Koszorú”-jába is irt néhány költeményt és 1864-ben a „Pesti Hölgy” divatlap, (későbbi címén „Budapesti Bazár”) szépirodalmi részének szerkesztését vette át, amit állandóan folytatott. 1868 óta a „Hírmondó” című képes politikai és ismeretterjesztő néplapot szerkesztette. E két utóbbi lap aránylag teljesen gondnélküli életet biztosított számára. Verseinek első gyűjteményét „Komócsy József költeményei” címen adta ki 1868-ban. E kötet az újabb magyar lírikusok nevesebbjei közé emelte s elég népszerűvé tette. Követte ezt a „A nyeglék” című szatirája, mely a Kisfaludy Társaság pályázatán dicséretet aratott. Szerelmi verseinek javát egy újabb gyűjteménybe foglalva „Szerelmem könyve” cím alatt 1883-ban adta ki, mely három kiadást ért. Versei szerelmi és hazafias dalok, genreképek, románcok és népdalfélék, továbbá szatirák, alkalmi ódák, humoros és elbeszélö versek. Egészében egyszerűség, őszinteség és könnyü forma jellemzi s az a derüs hang, mely lelkének

a magánéletben is alapvonása volt. Vidám természete, egészséges humora a társas érintkezésben is kedvelté tették.

Mint neves író is fenntartotta az összeköttetést a tanítói karral. Tiszteletbeli tagja volt az országos tanító-egyesületnek s választmányi tagja volt az országos köznevelési egyesületnek, majd a budapesti képviselőtestület tagja lett s mint városatyja figyelemreméltó tevékenységet fejtett ki e téren is. Mint pedagógus 1872-től 75-ig sokat írt a „Magyar Néplap” című lapba és „Jókedvű Bácsi” név alatt több ifjúsági irat szerzője lett („Jó gyermek képes világa”, „Történelmi képes ABC”, „Történelmi képes album” stb.).

Irt „Vidor” név alatt is, legtöbbször tárcaszerű politikai arcképeket. Mikor a Petőfi Társaság megalakult, Komócsy József egyike volt az alapítóknak és a társaság csakhamar alelnökévé választotta s e tiszteletéle végeig viselte. 1890. november 28-án őszinte ovációk között ünnepelte 25 éves írói jubileumát. Családalapításra későn gondolt. 1884-ben nősült. Halálát vérmérgezés okozta, mely véletlenül megvágott lábujjától eredt.

Halála nagy és megrendítő eseményszámba ment akkor s a főváros az egykori vargainasból lett tanítónak, költőnek, írónak, lapszerkesztőnek és városatyának disz-sírhelyet jelölt ki. Özvegyén kívül egy leánya maradt.

Az ünnepi szónok beszéde után egy elemi iskolás fiú, névszerint Ignát Ferenc VII-ik osztályos növendék Komócsy Józsefnek „A harag napja” című költeményét szavalta el.

Ezzel be is fejeződött a koszorúval övezett emléktábla előtti ünnepély s úgy a tanítóság, mint a papság rég nem tapasztalt érzelmekkel vonult el Komócsy József emléke előtt... Magyar tanítót és magyar költőt ünnepeltek magyar szívvvel.

Hány és milyen könyvet olvas a világ?

Az amerikai könyvkereskedelmi szaklap most közli minden évben összeállított statisztikáját az amerikai és angol, valamint a többi ország könyvtermeléséről. Amíg az amerikai könyvtermelés 1932-ben 10.307 kötetről 9035-re csökkent, addig az angolországi könyvkiadás a gazdasági krízis eddig legszörnyűbb évében, 1932-ben az előző évekhez képest emelkedést mutat, amennyiben az 1931-ben kiadott 14 688 új művel szemben 1932-ben 14.834 új angolországi könyv jelent meg a könyvpiacra. Az egész statisztikában különös érdeklődésre tarthat számot a regények sorsa, amennyiben regényt még Amerikában is többet adtak ki 1932-ben, mint az előző évben. Ugyanis Sinclair Lewis, Dreiser és Ursula Parrott házájában 1932-ben 1988 új regény került az olvasóközhöz kezébe. 46-tal több, mint az előző évben, míg Angolországban 4203 új regényt adtak ki a nem lankadó könyvkiadók az előző évi 4001-gyel szemben. Az amerikai csökkenés tehát nem regényekben mutatkozott, az angolországi emelkedés pedig túlnyomóan regényeket jelentett.

Mit bizonyítanak a fenti számok? Hogy az olvasási kedv és főképpen a szórakoztató olvasmány a válságos napokban mindig nagyobb és nagyobb táborra tesz szert, dacára a rádió és hirtelaportalom mindinkább növekvő versenyének. Az embereknek jó regényre, úgynevezett szórakoztató olvasmányra van szükségük.

Az angolországi statisztikában nagyon érdekes összehasonlításra ad alkalmat, hogy az 1931-ben megjelent

4203 regényből új mű csak 1828 és ezekből csak 84 az idegen nyelvből fordított mű. 2289 regény új kiadásban került a könyvpiacra. A fordítások szinte hihetetlen csekély száma mutatja legjobban, hogy az angol ma sem változott és most is a világ ura, aki csak a legtrikább esetben kíváncsi más irodalom alkotásaira. Ő megelőz a sajátmaga termelésével és még fordítási jogokban sem kíván importot.

Az 1931. évi statisztikai adatok a többi országra is rendelkezésre állanak. Érdekes, hogy például Németország 1931-ben 24.074 új művet adott ki szemben a konjunktúra legmagasabb számával 31.595-tel (1925), míg a békebeli Németország legmagasabb száma 36.000 új könyv volt. Németország legnagyobb riválisa, Franciaország, 1932-ben csak 9822 könyvet adott ki, szemben az 1925-ben kiadott 15.054 művel. Szembeszökő a két ország könyvtermelése között a különbség: Németország sokfélélt ad ki, míg Franciaország keveset, de egy-egy műből átlag sokkal több példányt. Az olasz könyvtermelés 1931-ben évről-évre történt állandó emelkedés után elérkezett a 12.193 új műhöz. Mussolini Olaszországa a könyvtermelés terén is megmutatta, hogy a fejlődés az irodalom terén is lépést tart az ország hatalmas érzelmi és gazdasági fejlődésével: amennyiben 1925-ben, a konjunktúra évében csak 5804 új művet adott ki, ma jóval többet ennek a duplájánál. Ez a tény mindenestre elgondolásra készíti az objektív szemlélőt is.

Magyarország 1931-ben 3169 új művel gyarapította irodalmát. Az előző évben ez a szám még 3403 volt és a konjunktúra tetején 3879 mű jelent meg magyar nyelven, vagyis a csökkenés a krízis súlyosságához mérten nem túlságosan jelentékeny. Az 1932-es termelés, bár pontos adatok még nem állnak rendelkezésre, 3000-en alul lesz, úgyhogy a legmagasabb számmal szemben körülbelül 25% csökkenés van a kiadott új művek számában. Ha azonban összehasonlítjuk a szegény kis Magyarország könyvtermelését például a háborútól megkímélt Dániával, akkor ez az összehasonlítás nagyon is a magyar írók és kiadók javára dönti el a mérleget, mert a gazdag Dánia ugyanannyi könyvet adott csak ki (3138), mint Magyarország hasonlíthatatlanul rosszabb gazdasági viszonyok között.

A magyar könyvkiadás, a magyar irodalom és a magyar közönség tehát ma is megteszi kötelességét és kívánatos is, hogy a jövőben is mind a három faktor annyira kötelességtudó legyen, mint amilyenek az utóbbi években mutatkoztak.

LEMENT A NAP.

Az üveg pohár szélén csillog,
mint az olvadt rubin.
Valaki ott ül. Ragyog a haján:
kezén, vonásain,
mint aranysegély folyik át.
A barna szekrény peremére
— ami nagyapámról maradt,
mehúz két, vörös vonalat.

Nézem. — Él, rezeg, tüzel — látszik.
Nézem, amig lehet — sokáig.
S egyszer nincsen. — Sötét lett minden.

Óh, drága, fénylő tüzes napfény
látlak-e még, látlak-e még?

V. K.

A világ legnagyobb hírszolgálati irodájának, a Reuter-féle sajtóvállalatnak rövid története.

Reuter iroda jelmondata ez: „Reuternek mindig igaza van.“

Ez a jelmondat erősebb a világ minden létező jelmondatánál! Annyit jelent, hogy a híres angol sajtóügynökség, a Reuter Iroda, olyan elképzelhetetlen precizitással és a végsőig terjedő gondossággal örködik mindenben, amit a világsajtó szárnyára bocsát, hogy — mindig igaza van!

Itt ülök a mérhetetlen erejű és hatalmú sajtóügynökség, a legnagyobb „sajtó-világhatalom“ elnökénél, Sir Roderick Jones-nál, a londoni Blackfriars legvégén a Temze közelében. És Sir Roderick Jones, a Reuter-ügynökség chairmanje és legfőbb vezetője, aránylag — igen fiatal ember. Mindössze ötvenöt éves, de nem látszik többnek negyvenöténél. Kicsiny, de fiatalosan ruganyos, rendkívül megnyerő és szívélyes úr, aki lassanként elmondja mindazt, amire kíváncsi vagyok:

A Reuter regénye.

— A Reuter ügynökség keletkezése: valóságos regény. Olyan érdekes, hogy elmondom önnek:

— 1858 egyik kellemes októberi reggelén beállított az akkori londoni Morning Advertiser-nek, az angol főváros egyik legnagyobb napilapjának szerkesztői szobájába egy idegen ember.

— Reuter a nevem — mondotta az idegen, kitünő angolsággal, de furcsa akcentussal — s egészen valószínű, hogy szerkesztő úr sohasem hallotta még a nevemet.

— Nem volt szerencsém eddig — válaszolta halkán Mr. Grant, a Morning Advertiser szerkesztője.

— Porosz ember vagyok — folytatta ezután a kis ember — s évek óta néhány európai udvar kurirjaként dolgozom Londonban. Ebben a minőségemben személyes ismeretséget és barátságot kötöttem egy sereg úrral, akik mind összeköttetésben vannak az európai kormányokkal. Ez késztet arra, hogy elmondjam: képes lennék az „elektromos telegráfkészülék“ útján gyorsabb és jobb hírszolgálatot nyújtani a londoni nagy lapoknak, mint amilyent azok saját tudósítói tudnak nyújtani. S ami a legfontosabb: olcsóbban.

— Mindamellet — tette hozzá Herr Reuter — meg kell jegyezmem, hogy mielőtt eljöttem volna önhöz, már ellátogattam a Times szerkesztőjéhez s neki is elmondottam propozícióm.

— No és mit felelt a Times szerkesztője? — kérdezte érdeklődéssel Mr. Grant. — Azért vagyok kíváncsi erre, mert a Times nemcsak Anglia, de Európa, sőt az egész világ vezető lapja.

— A Times szerkesztője meghallgatott — válaszolta Reuter —, nem mutatott semmi kétkedést, de a végén kijelentette, hogy ő úgy találja, hogy a saját munkáját ő jobban el tudja látni, mint bárki más. Azt hiszem, hogy ez negatív válasz — folytatta halkán mondókáját Herr Reuter.

— A Morning Advertiser külföldi szolgálata ebben az időben havi negyven fontba került. Mr. Reuter ezzel szemben havi harminc fontért ajánlotta fel szolgálatait s emellett garantálta, hogy gyorsabb, alkalmasabb, pontosabb és fontosabb híreket fog nyújtani a lapnak, mint annak tudósítói.

— Tíz font megtakarítása havonta — folytatta Sir Roderick Jones — igen fontos kérdés volt akkoriban. Az Advertiser volt Anglia második napilapja a Times

után, napi létezer fölötti példányszámmal, tehát erősen meg kellett gondolnia, hogy megtakarítson-e százhusz fontot évente vagy sem. Mr. Grant tehát gondolkodott, mire Reuter, hogy megelőzze az esetleges negatív választ, a következőket mondotta:

— Annyira meg vagyok győződve ajánlatom jóságáról és helyességéről, hogy hajlandó vagyok teljes két hétig küldeni önnek az én, kontinensről érkező, telegrafikus közléseimet — minden díjazás nélkül.

— Az Advertiser szerkesztője végül is — beleegyezett az ajánlatba s Herr Reuter engedélyt kapott, hogy híreit közölhesse a lappal. Ugyanílyen megállapodást létesített azután Reuter a Daily Telegraph-fal, a Morning Herald-dal, a Standard-dal, a Morning Chronicle-lel, a Daily News-szal, a Morning Standard-dal és a Morning Post-tal, szóval mindegyik londoni lappal — a Times kivételével. És a végén mindegyik lap — előfizetett Reuter híreire.

— Reuter állta a versenyt, annyira, hogy egészen rövid idő múlva a Times szerkesztője is megváltoztatta elhatározását és — előfizetett az előbb visszautasított Reuter szolgálataira.

Egykor és most.

— Néhány év alatt azután Reuter valósággal behálózta az egész világot s a szolgálat évi díját fölemelte — ezer fontra. Közvetlenül a francia-német háború előtt a Reuter-szolgálat már híres volt mindenfelé rendkívüli hasznosságáról és kimerítő voltáról. Párizsi főlevelezője például igen nagy fizetést kapott. Ennek a főlevelezőnek nem volt kisebb a feladata, mint — királyokkal tölteni együtt idejét és tőlük, róluk szerezni híreket. A párizsi Reuter második embere személyileg teljesen megközelíthetetlen férfi volt, aki állandóan a legfontosabb híreket gyűjtötte össze, a harmadik ember vizsgálta át a kontinensi lapokat s ezért heti öt arany guinea — mai pénzben kb. 150 pengő — fizetést kapott, segédje pedig három guineát. Ez, abban az időben, igen magas fizetés volt.

— Reuter igen hamar világhírnévre tett szert és később száz-köbörg-góthai báró lett. S ugyanez a Reuter, aki egy ilyen vállalatot tudott alapítani — folytatta Sir Roderick Jones — amikor Londonba jött, tulajdonképpen két kicsiny szobában kezdte meg munkáját a Royal Exchange Building-ben. Egyetlen alkalmazottja volt, az iroda szolgálója, F. J. Griffiths, aki később a vállalat titkára lett és igen sokat segített Reuternek abban, hogy a szolgálatot világhírűvé tegye.

— S a Reuter iroda, melyet megbízhatósága és becsületessége tett nagygyá ma itt van, ebben a palotában — mondotta ezután Sir Roderick Jones, körülműtve — körülbelül négyszáz alkalmazottal, saját tudósítói karral a világ minden pontján s a legtükéletesebb technikai és mechanikai berendezéssel. Itt van, él, létezik s — mint a világ minden lapja, sőt minden újság-olvasója tudja és megállapítja — mindig igaza van!

Világ folyása.

Tizenötmillió pengő alaptőkéje lesz az ipari munkát finanszírozó szervnek. A reális ipari munkálmak finanszírozása és ezen keresztül a munkanélküliség csökkentése érdekében már hetek óta folyó tanácskozások eredményeként lehet tekinteni azt a tervet, amelynek főbb vonásait már ismertettük és aminek az a

lényege, hogy az ipar finanszírozza az ipart. Nevezetesen, hogy a kedvezőbb helyzetben levő iparágak és vállalatok előteremtik azt a tőkét, ami szükséges ahhoz, hogy elvégeztessenek azok a szükséges munkák, amelyekre pillanatnyilag nincsen fedezet és amelyek ma gyengén foglalkoztatott iparágaknak juttatnának kereseti lehetőséget és amelyeknek az elvégzésére gazdasági megfontolások alapján szükség van.

A megoldási terv most már — értesülésünk szerint — részleteiben is elkészült. Az a szerv, amelyik a szóbanlevő finanszírozó munkát elvégzi és ami valószínűleg szövetkezeti alakjában fog működni, 15 millió pengő alaptőkével alakul. Az alaptőkét, illetőleg a részjegyeket azok a szakmák fogják jegyezni, amelyek kedvezőbb foglalkoztatásuk és jobb értékesítési lehetőségeik következtében pénzügyileg ma mozgékonyabbak. Elsősorban tehát a textil, a bőr-, a szesz- és az élelmiszeripar egyes vállalatai fogják az alaptőkét előteremteni. Bizonyosan bekapcsolódik az akcióba a bányaipar is, amelyik a tüzelőberendezéseknek hazai szénre való átalakítása révén az egész elgondolásban szintén érdekelt. Az akció hasznát viszont elsősorban azok az iparágak — vas-, fém- és gépipar — fogják élvezni, amelyek az investíciós tevékenység teljes megakadása folytán ma a leggyengébben vannak foglalkoztatva és üzem kapacitásukat alig képesek csak kis hányadában is hasznosítani.

Ha az új finanszírozó szerv alaptőkéje 15 millió pengő lesz, a jegyzés körül érdekelt szempontjából ez azt jelenti, hogy egyelőre másfél-millió pengőt kell mobilizálniok. Ennyi szükséges a megalakulási előírások szerint s ahhoz, hogy a szerv munkáját megkezdhesse. Az érdekelt ipari körök ebben az ügyben különben tegnap is tanácskozást folytattak, amelyen körülbelül véglegesen kialakult az egész koncepció gyakorlatba való átültetésének módja.

Római hír. Mussolini a minisztertanácsban beszámolót tartott a legutóbbi külpolitikai eseményekről. Beszámolója során kijelentette, hogy mindazok a híresztelések, amelyek állítólagos olasz-német-magyar szövetségről a francia képviselőház külügyi bizottsága elé kerültek, minden komoly alap híján vannak. Légből kapott voltak annyira nyilvánvaló, hogyha nem éppen ebben a külügyi bizottságban hozták volna őket szóba, semmi szükség sem lenne megcáfolásukra.

Egy éve alszik a csikágói Csipkerózsika. Patricia Maguire csikágói gépirónőnél, aki 1932. február 15. óta szakadatlanul alszik, az orvosok ébresztési kísérletei eddig kudarcot vallottak. Újabban vérátömlesztést hajtottak rajta végre mostoha atyja vérével, akit egykor álomkórból gyógyítottak ki. Ha ez a gyógymód is eredménytelen marad, akkor orvosai az esetet, mint teljesen reménytelen, feladják.

Saljapin hatvan éves. Az énekesek és énekesnők gyakran eltitkolják születésük igazi évét. Fiatalitják magukat és csak akkor vallják be az életkorukat, mikor elérkezett a jubileumok és nyilvános ünneplések ideje. Van azonban olyanok, akik még akkor is letagadnak egy-két esztendő. Fedor Saljapin, aki most ünnepli hatvanéves születésnapját, az egyik lexikon szerint 1873. február 13-án született, egy másik szerint február 27-én. Van azonban olyan lexikon is, amely úgy tudja, hogy 1870-ben született. Egy énekes születési éve olyan titok, amelyet az utókor nem tud mindig kideríteni.

Saljapin azonban, ettől függetlenül, a legnagyobb egyéniség az énekes színészek és a színész-énekesek között. Saljapinban az ábrázolás művészete és az ének-

tudás teljesen összeforrott. A színpadon épűgy, mint a pódiumon, mindig előtér természetes őserije. Saljapin aránylag későn, e század elején hagyta el Oroszországot és Nyugat-Európában csak azóta ismerik. Először Berlinben lépett föl 1907-ben. Ez a csodálatos ember nemcsak énekesnek, színésznek, hanem írónak is kiváló. Ön-életrajza művészi megírt, lebilincselő olvasmány.

Hasznos tudnivalók.

A cseppfertőzés. A fertőző betegségek emberről emberre terjednek, magát a fertőzést pedig a baktériumok közvetítik. A fertőzések sorozata akkor kezdődik, amikor az ember meglátja a napvilágot és tart addig, amíg szemét utólszor hűnyja le álomra. Az újszülöttet születése pillanatában megrohanják a baktériumok és amíg él az ember, szervezete állandó küzdelmet folytat a különféle baktériumok rohamcsapatai ellen. A szervezet viszont védekezik e betolakodó idegenek ellen és erre a célra olyan anyagokat termel, amelyek képesek a baktériumok megölésére, föloldására. A szervezetnek ez az immunképessége azonban korlátozott és csak addig működik kifogástalanul, amíg a betolakodó baktériumok száma nem túlságosan nagy. Ezek a folyton megújuló apró fertőzések viszont fokozzák a szervezet immunanyagtermelő képességét és így az a fertőzésekkel szemben mindig nagyobb és nagyobb ellenállást tud kifejteni. Ezekből a folyton megújuló fertőzésektől tehát semmi okunk sincs félni, sőt ezekre egyenesen szükségünk van, mert ezek nélkül mihamarább elhatalmasodnának a baktériumok szervezetünkben és csakhamar elpusztítanák azt.

Főlöszleges és hiábavaló tehát a baktériumoktól való félelem, egyrészt, mert a mindennapi baktérium-adagjára szüksége van a szervezetünknek, másrészt, mert ezeket az apró fertőzéseket semmi úton-módon el nem kerülhetjük. Van például egy ismerősöm, aki a világról meg nem fogna egy kilincset és ha már ezt semmiképp se kerülheti el, egy darab papirossal nyitja ki az ajtót. Nem gondolja meg persze, hogy a papirosson sincs kevesebb baktérium, mint a kilincsen. Hasonló dolgokat napról-napra tapasztalhatunk, pedig a félelem inkább árt, mint használ, mert csökkenti a szervezet ellenállóképességét és így megfosztja azt védelmének leghatásosabb fegyvertől. Mert ne felejtjük el, hogy kettőn áll a vásár: a baktérium támad, a szervezet pedig védekezik. Arra kell tehát elsősorban törekednünk, hogy szervezetünk ellenállóképességét fenntartsuk, ami úgylátszik, nem jár különösebb nehézségekkel, mert hiszen elég 80—90 éves embert látunk, aki ime nem esett áldozatul a baktériumoknak.

Az elmondottak azonban csak a mindennapi, kisebb fertőzésekre vonatkoznak. Nagyobb, mennyiségileg nagyobb fertőzéseket a szervezet nem tud leküzdeni, ezek már megtelepsznek a szervezetben, azt betegé teszik és végül el is pusztíthatják. Az ilyen nagyobb fertőzések ellen tehát célszerű és fontos a védekezés.

A fertőzéseknek számtalan útja van, amelyeket egy kis cikk szűk keretei közt letárgyalni lehetetlenség. De tekintettel főleg az influenzás világra, nem tartom fölöslegesnek, hogy az influenza terjedésének módjaival foglalkozunk. Ugyanekkor szeretném egy másik pusztító betegségre is felhívni a figyelmet és ez a tuberkulózis. Azért említem ezt a két betegséget együtt, mert terjedési módjuk körülbelül egyforma és így az ellenük való védekezés módjai is hasonlóak.

Mindkét betegség terjedésének leggyakoribb módja a belélegzés. A baktérium száll a levegőben és innen jut torkunkba, tüdőnkbe. Igen ám, csakhogy a baktériumnak nincs szárnya, nehezebb is a levegőnél és így csak ideig-óráig lebeg, mint a porszem és lassanként azzal együtt leülepszik. Természetes, hogy azzal együtt föl is kavarható újra és ez a baktériumokkal kevert por könnyen okozhat végzetes fertőzéseket.

Ez azonban mégis csak aránylag ritkább módja a fertőzésnek, mert a baktériumok, amelyeknek 15–20 fokos hideg sem árt meg, hamar kiszáradnak, elpusztulnak. Így tehát a porban aránylag kevés az életképes baktérium és a por inkább azáltal válik veszedelemmé, hogy a légiutakat, a tüdőt karcolja, apró sebeket ejt rajtuk és ezáltal mintegy utat nyit a baktériumoknak a szervezetbe.

A belélegzés útján történő fertőzéseknek kétségtelenül leggyakoribb módja a cseppfertőzés. A levegőben lebegő baktériumok legnagyobb része tüsszentéskor, köhögés alkalmával jut oda. Köhögéskor, tüsszentéskor egészen apró, sőt mikroszkópos kicsinyiségű vízcseppecskék távoznak, amelyek éppen kicsinyiségük miatt, sokáig lebegnek a levegőben.

Ezek az apró cseppcsekék rendkívül messzire, 5–6 méterre is elszállnak, egy tüsszentés tehát bőven elegendő arra, hogy egy szobának vagy egy villamoskocsinak a levegőjét hosszú időre megfertőzze. Erről egyébként könnyen meggyőződhetünk. Ha néhány méterrel ráköhögünk egy tükörrre, azon világosan megfigyelhetjük a látszani az apró cseppcsekék.

Ezekhez a kiköhögött cseppcsekékhez a baktériumok milliárdjai tapadnak és ha ezeket belélegezzük, megtörtént a fertőzés. Ez az úgynevezett cseppfertőzés. Ha megfigyeljük, hol fertőződünk, ami éppen influenzánál könnyű, mert a fertőzést rendszerint már pár óra múlva követi a betegség kitörése, rendszerint megállapíthatjuk, hogy zárt helyiségben, szobában, villamoson történt a fertőzés. Így hát az influenzajárványoknak, valamint a tuberkulózis terjedésének oka javarészt hanyagság, nemtörődomség vagy — ha jobban tetszik — az egymás iránt való kíméletlenség. Embertársaink szabadon tüsszentenek, köhögnek és szórják a baktériumaik millióit a levegőbe.

Már ebből is láthatjuk, hogy e fertőzések ellen a védekezés igen egyszerű „volna”. „Volna” mondom, ha a kellő figyelemmel volnánk embertársaink iránt. A védelem tudniillik a fertőzött a beteg dolga, az egészséges nem tehet semmit, legfeljebb tőle telhetőleg kerüli a zárt helyiségeket, ahol sok ember fordul meg. Ez viszont kilyhietetlen, mert hiszen rendszerint már hivatásunk is lehetetlené teszi ezt az elzárkozást. Ha azonban mindenki, akár beteg, akár nem, helyesebben: akár tudja, hogy beteg akár nem, tüsszentéskor, köhögéskor zsebkendőit használja, ezek a veszedelmes cseppcsekék és velük a baktériumok milliói a zsebkendőkben lennének halálukat s ilyenformán számtalan embert mentenének meg a betegségtől és számtalan járvány terjedését akadályoznák meg anélkül, hogy ez a védekezés valami különösebb fáradsággal járna.

A villamoskocsik jellegéje: „Köpködni tilos”, alá tehát még nagyobb betűkkel ezt kellene írni: „Zsebkendőbe tüsszents”, „Zsebkendőbe köhögj!”

— Az influenza és a hetes szám. Az orvosi tudomány története bizonyítja, hogy több fertőző betegség, így az influenza is periódikusan lép fel és pedig vagy hetévenként, vagy a hetes szám többszörösében.

Az 1890–91-es és az 1918–19-es borzalmas erejű influenzajárvány közt négyszer hét év telt el. Erre következett az 1925-ös, majd újból hét évre az 1932-es járvány. A múlt századból ismeretes 1873-tól 1875-ig tartó járvány kétszer hét, tehát 14 évvel előzte meg az 1889-es járványt. Az első biztos influenzajárvány 835-ben volt, az időköz e között és az 1919-es között 1064 év, azaz 152-szer hét év.

Swoboda bécsi tanár azt írja, hogy az influenza-fertőzés különösen ha járványos évben történt, több évre terjedő immunitást biztosít az embernek. Ez az oka annak, hogy az 1918–19-iki járványban főleg a fiatalok, a 30 év alattiak pusztultak el oly nagy számban, míg az idősebbek még az előző influenzaepidémia idejéből nagyrészt immunisak voltak. Talán ez az immunitás szabja meg részben a járványok között levő időközöket is, mert a járvány természetszerűleg annál nehezebben terjed, mennél több ember immunis a fertőzés ellen. Így azonban újból hétéves ritmusokhoz jutunk, amennyiben az immunitás is a 7 év többszöröséig tart. Így a himlő-védőtáznál az immunitás első határául hét évet, a felső határául 14 évet szokás felvenni.

A patika száz évvel ezelőtt. Ha egy laikus ma belép valamelyik gyógyszerárba, akármilyen megszokott látvány is számára, még mindig elcsodálkozhat a száz meg száz apró fiókon és különböző, kisebb nagyobb üvegeken. Mennyi rengeteg orvosság, kenőcs, szépitőszert! Hihetetlen mennyisége az ismeretlen anyagoknak! De milyen furcsa anyagokat, ma már teljesen elfelejtett gyógyszereket árultak például még a múlt században is a patikában. Volt ott jávorszarvas szarva porrátorve, szarvas és bakkecske vére, tyúkgyomor, rákszem, kígyózsír és vakondoktetem kiszáritva, megőrölve. Különösen jó hatású gyógyszernek ismerték a farkas szívet, máját és tüdejét. Árultak itt emberi csontot is finom porrá zúzva. A száritott gyököt még a gyógyszerészek lapja is (1815-ben), ha nem éppen ajánlotta, de elfogadhatónak találta. Egészen 1844-ig a gyógyszerárak rendes felszereléséhez tartozott az egyiptomi múmia, amelynek varázslatos gyógyhatása úglátszik még napjainkig is fennmaradt. Évekkel ezelőtt egy kis hesseni községben egy gyógyszerkereskedő árjegyzékében még megtalálhattuk az egyiptomi múmiát, melynek kilóját 17 márka és 50 pfennigért kínálták! De hogy mire használták, arról hallgat a krónika.

Mit kell tudni az ásitásról? Az ásitás a kifáradásnak a tünete. Okozhatja akár testi, akár szellemi megerőltetés vagy ideges elernyedség, unalom, kedvetlenség. A vérben felhalmozódott elfáradási anyagok a légzőcentrumot izgatják, mire a rekeszizom összehúzódik s létrejön az ásitás. Ha a vér szénsavtartalma fokozódik, ásitás következik be, ezért ásitunk többet rosszul szelőlőzött, túllömött helyiségekben. Az ásitás megfeszített figyelem mellett is létrejöhet, nem ugyan unalom, hanem ideges elernyedség következtében. Ismeretes, hogy az ásitás ragadós. Természetesen szuggesztív útján. A jólnevelt ember igyekszik az ásitást elnyomni, ami nem mindig sikerül, de nem is mindig célszerű. Nem célszerű, mert az ásitással kellemes érzés kapcsolódik össze, ami az esetleges unatkozás elviselését megkönnyíti.

Felolós szerkesztő és kiadó:

N. GÖLLNER MÁRIA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

FOGHÁZMISSZIÓ HELYSÉGE

Budapest, V., Markó utca 16., földszint 74. sz.